

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗВО «УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Гуманітарний факультет

Кафедра культурології

**ТЕХНІКИ МИНУЛОГО В КУЛЬТУРНИХ ПРАКТИКАХ СУЧАСНОСТІ:
АМАТОРСЬКА АНАЛОГОВА ФОТОГРАФІЯ (УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ)**

Студентки IV курсу

групи ГКУ 17/Б

Тимошенко Вікторії Сергіївни

Науковий керівник:

Шумилович Богдан

PhD, доцент

Львів 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ I	8
1.1 Зріст попиту на об'єкти ХХ століття	8
1.2 Зріст попиту на аналогову фототехніку та аксесуари	10
1.3 Імітація аналогового кадру у цифровій фотографії	11
1.4 Сімейний фотоальбом як колекція та спосіб організації біографічної оповіді.	13
1.5 Ностальгія у контексті аматорської аналогової фотографії. Світлана Бойм та Барбара Стерн.	17
1.6 Реакція на технологічні зміни у практиці передачі зображення в теоретичних текстах. Лев Манович, Вальтер Беньямін.	20
1.7 Висновки РОЗДІЛУ I	21
РОЗДІЛ II	23
2.1 Досвід у царині фотозйомки та враження від процесу	24
2.2 Практики зберігання та взаємодії зі світлинами	26
2.3 Висновки до РОЗДІЛУ II.....	28
РОЗДІЛ III	30
3.1 Висновки РОЗДІЛУ III.....	33
ВИСНОВКИ	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ	36
Література	36

Джерела39

ВСТУП

Актуальність теми

Сьогодні нам демонструє поновлення зацікавлення у технологічних надбаннях 20 століття. Так, у час, коли індустрія фотографії насичена цифровими фотокамерами як окремими, так і влаштованими у смартфони, що задовольняє миттєві потреби користувача, поживався інтерес у фотографії на аналогові носії. Представники багатьох спеціальностей та вподобань, фотографи зокрема, роблять крок назад і приступають до основ, повертаючись туди, де лежить корінь їхньої справи. Це простежується у переважній більшості у практиці любительської фотографії серед молоді, що народилася наприкінці ХХ століття та на самому початку ХХІ - поколінні мілленіалів.

Такий феномен повернення до практик минулого зазнав широкого відбитку у медіа та працях західних теоретиків та теоретикинь, таких як Саймон Рейнолдс, Катаріна Німеєр, Девід Норман Родовік, а також критику цифрової фотографії.

В Україні ревіталізація практики фотографування на аналогові носії також присутня, проте, за даними пошуку на вільній доступній пошуковій системі Google Scholar за ключовими словами «аматорська аналогова фотографія», україномовних теоретичних напрацювань за даною темою не було виявлено. Тому, це дослідження може додати різноманітності до знань, що існують у цій царині.

Мета мого дослідження є встановлення причин практики фотографування на аналогові носії молоддю віком 14-38 років на теренах України.

Завдання:

- 1) Окреслити теоретичну рамку даної роботи, роз'яснити ключові поняття.
- 2) З'ясувати причини практики фотографування на аналогові носії серед молоді віком 14-38 років на теренах України шляхом проведення опитування та аналізу літератури, перевірки гіпотез, що базуватимуться на прочитаному.

Об'єкт і предмет дослідження: молодь віком 14-38 років, практика фотографування на аналогові носії.

Основні поняття:

Аматорська або любительська фотографія – різновид фотографії, при якому творцем світлина виступає людина, що не має належної освіти та досвіду в царині фотографії і не є професіоналом¹.

Аналогова (плівкова) фотографія - будь-які різновиди фотографії, засновані на аналогових способах фіксації зображень: фотоплівка, моментальна фотографія (Polaroid, Fujifilm Instax), дагеротипія, коллодійний процес, тінтайп і амбротипія тощо. Аналогова фотографія такою не називалась до появи у вжитку цифрових фотокамер².

Гібридна фотографічна технологія – технологія створення фотографії, за якої відбувається фіксація зображення на фотоплівку аналоговим (нецифровим) носієм і у подальшому підлягає цифровізації та отриманню світлина у форматі цифрового файлу^{3 4}. Моментом гібридизації є момент суміщення двох технологій: традиційної плівкової із цифровою обробкою. Для фотографа, що описує даний феномен, Олексія Шадріна фінальним етапом цього процесу є друк⁵.

Цифрова/діджитальна фотографія - технологія фотографії, що використовує для отримання зображення замість світлочутливих матеріалів, заснованих на галогеніді срібла,

¹ Бойцова О. Структура фотографического сообщения (на примере любительской фотографии) [Електронний ресурс] / Ольга Бойцова // РУССКАЯ АНТРОПОЛОГИЧЕСКАЯ ШКОЛА – Режим доступу до ресурсу: <http://kogni.narod.ru/boitsova.htm>.

² analog film [Електронний ресурс] // PCmag – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pcmag.com/encyclopedia/term/analog-film>.

³ Шандрин А. Гибридная фотография: слияние технологий во имя качества [Електронний ресурс]/ Александр Шандрин – Режим доступу до ресурсу: https://web.archive.org/web/20160214110159/http://shadrin.rudtp.ru/Personal/Shadrin_hybrid.htm.

⁴ Richardson K. hybrid photography | why i shoot film and what it means to be a hybrid photographer [Електронний ресурс] / Karly Richardson // karlyrichardson.com. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://karlyrichardson.com/hybrid-photography-why-i-shoot-film-and-what-it-means-to-be-a-hybrid-photographer/>.

⁵ Шандрин А. Слайд-материалы в современной фотографии [Електронний ресурс] / Александр Шандрин // Фотожурнал "ХЭ". – 2009. – Режим доступу до ресурсу: <http://photo-element.ru/ts/transparent/transparent.html>.

перетворення світла світлочутливою матрицею і отримання цифрового файлу, використовуюваного для подальшої обробки і друку⁶.

Плівкова фотографія – різновид фотографії, при якому фіксація зображення відбувається із використанням фотоплівки та аналогової фототехніки⁷.

Теорія поколінь – теорія, запропонована Карлом Маннгеймом у есеї «Проблема поколінь», основною ідеєю якого є пояснення впливу на людей соціально-історичного середовища їх формування; породження на основі спільного досвіду соціальних груп, які в свою чергу впливають на події, що формують майбутні покоління⁸.

Міленіали, або Покоління Y (Generation Y) – за Теорією поколінь, покоління, народжене з 1983-го по початок 2000-х. На формування світогляду його представників вплинули швидкий розвиток цифрових технологій та змалечку доступ до інтернету⁹.

Пост-міленіали - за Теорією поколінь, покоління, народжене з 1997 до початку 2000-х¹⁰.

Ретроманія – за Саймоном Рейнолдсом, одночасне використання широкого спектру сучасних винаходів разом із популярними винаходами минулого. Автор книги пов'язує цей феномен із доступністю до прослуховування музики на різноманітних носіях, зокрема появи у

⁶ Digital photo [Електронний ресурс] // Random House Kernerman Webster's College Dictionary. - транзитне джерело - The Free Dictionary. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.thefreedictionary.com/Digital+photo>.

⁷ Film vs. Digital Photography: Breaking Down the Pros and Cons [Електронний ресурс] // Master Class. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.masterclass.com/articles/film-vs-digital-photography#3-advantages-of-shooting-film>

⁸ Goldberg J. Millennials And Post-Millennials—Dawning Of A New Age? [Електронний ресурс] / Jeanne Goldberg // Skeptical Inquirer Magazine. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://archive.ph/20200621133633/https://skepticalinquirer.org/2020/01/european-experts-demand-consistent-proof-of-traditional-chinese-medicine/>.

⁹ Слаквa Ю. Теорія поколінь (x, y, z) [Електронний ресурс] / Юлія Слаквa // Learning.ua. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://learning.ua/blog/201711/teoriia-pokolin-x-y-z/>

¹⁰ Goldberg J. Millennials And Post-Millennials—Dawning Of A New Age? [Електронний ресурс] / Jeanne Goldberg // Skeptical Inquirer Magazine. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://archive.ph/20200621133633/https://skepticalinquirer.org/2020/01/european-experts-demand-consistent-proof-of-traditional-chinese-medicine/>.

нашому буденному житті відеохостингу YouTube, у якому міститься велика кількість музичних творів минулих поколінь, що вплинуло на наше споживання музичного продукту¹¹.

Ностальгія - (з грец. nostos — повернення на власні землі, и algos — страждання, горе) - у широкому значенні, сентиментальне почуття туги за минулим/особою чи річчю¹².

Вінтаж – «вироблене в минулому, і типове для періоду, в якому було виготовлена» [переклад мій]¹³.

Структура роботи

Роботу поділено на три розділи. РОЗДІЛ I має ґрунтовний аналіз першоджерел, що стосується власних гіпотез: а) Через потребу у матеріальних доказах плинності часу (мати фізичний предмет, артефакт, що відсилає до спогаду) аналогова фотографія набула популярності серед молоді в Україні; б) Ностальгія є однією з рушійних сил реновації практики аналогової фотографії.

Другий розділ містить детальний виклад результатів опитування, проведеного в рамках даного дослідження.

У третьому розділі міститься аналіз та співставлення теоретичних напрацювань РОЗДІЛУ I та результатів опитування, викладених у РОЗДІЛІ II, а також перевірка на них власних гіпотез.

¹¹ (Reynolds S. Retromania: Pop Culture's Addiction to Its Own Past / Simon Reynolds. – New York, United States of America: Faber and Faber, Inc, 2011. – 458 с. – (First American editio2n). - с. xiii

¹² Що таке ностальгія? [Електронний ресурс] // Ukr.Media. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://ukr.media/medicine/360054/>.

¹³ Vintage [Електронний ресурс] // Cambridge Dictionary – Режим доступу до ресурсу: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/vintage> - [переклад мій].

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНА РАМКА ДОСЛІДЖЕННЯ

Сьогоднішня нам демонструє чимало можливостей у сегменті цифрових технологій. Все далі і далі людина технологізується та вводить у повсякденну практику взаємодію із більшим спектром оновлень у технологіях та їх програмах. Під час всесвітнього карантину, спричиненого розповсюдженням вірусу COVID-19, ця відстань ще зменшилася, адже людину тепер можна сприйняти просто як плоске зображення у рамці зуму або ж гугл-мітс. Але є одне «але»: речевість довкола нас не щезає, а практики минулого паралельно із скаженим розвитком цифрового світу все ще мають своє втілення. Більше того, носіями цих практик стають люди, які не застали часу їх актуальності, а вивчають їх наново, маючи набагато зручніші та швидші варіанти досягнення певних цілей.

1.1 Зріст попиту на об'єкти XX століття

Зріст популярності магазинів вінтажних товарів та ярмарок серед молоді, вхід секонд-хенду у тренд можна пов'язувати з великою кількістю факторів. Тут має вплив перевиробництво і його критика, свідомий (сталий або ж екологічний) підхід до використання речей, реакція проти швидкої моди («fast fashion»)¹⁴, а також прагнення індивідуалізації стилю¹⁵, що впливають на тренди у багатьох індустріях. Британський музичний критик Саймон Рейнолдс у своїй книзі «Ретроманія. Поп-культура в полоні власного минулого» згадує, що ринок вінтажного одягу неймовірно зріс разом із зацікавленнями у таких артефактах як меблі другої половини XX століття («Mid-century modern»), які активно шукають магазини-барахолки, а

¹⁴ Jacobs B. Why buying vintage clothes is 'the new luxury' [Електронний ресурс] / Bel Jacobs // The Collection - BBC Culture. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bbc.com/culture/article/20201113-why-gen-z-and-millennials-go-wild-for-vintage-clothes>.

¹⁵ Cassidy T. D. The Rise of Vintage Fashion and the Vintage Consumer / T. D. Cassidy, H. R. Bennett. // The Journal of Design, Creative Process & the Fashion Industry. – 2012. – С. 239-240

всесвітньо відомі дизайнери Марк Якобс та Анна Суї запозичали надбання попередніх епох, щойно вони втрачали свою актуальність¹⁶.

Одним з основних проявів акценту на вінтажі стала культура секонд-хенду або ж вінтаж шопів. Практика повторного використання (реюзу) дедалі поширюється, в домах з'являються не лише одяг, а й речі домашнього вжитку¹⁷, меблі. За даними звіту найбільшої глобальної пошукової платформи у сфері моди Lyst станом на листопад 2020 року за 12 місяців активно зріс попит на вінтажний одяг: з'явилося більше 35 000 пошукових запитів щодо вінтажної моди, а запитів, пов'язаних із словом реюз збільшилось на 104%. Що цікаво, разом із цим ввійшла у популярність вінтажна весільна сукня – Lyst сповіщає, що кількість запитів на цей тип товару зросла на 38%¹⁸.

Музичу індустрію теж не обходить таке повернення, а саме попит на вінілові платівки не тільки зростає, а розширюється і сам ринок. Чим далі більше виконавців при створенні альбомів вирішують випустити також їх вініловий варіант. З 2007 по 2015 роки продажі платівок зросли у 12 разів, коли у 2007 загальна кількість проданих була 1 млн, то у 2015 становила вже 12 млн¹⁹. А станом на 2020 рік тільки у США було продано 27.5 млн платівок²⁰.

Такий «бум» зацікавлення часто пояснюється тим, що ми перебуваємо у часі, коли музика є загальнодоступною і дуже легко підвантажити аудіодоріжку з YouTube чи інтернет-сервісів потокового аудіо (стримінгових сервісів) як Spotify чи Deezer, що дозволяють нам мати доступ до музичних треків будь-якого часу і жанру майже будь-де і у будь-який час. Через це

¹⁶ Reynolds S. *Retromania: Pop Culture's Addiction to Its Own Past* / Simon Reynolds. – New York, United States of America: Faber and Faber, Inc, 2011. – 458 с. – (First American edition).

¹⁷ Cassidy T. D. *The Rise of Vintage Fashion and the Vintage Consumer* / T. D. Cassidy, H. R. Bennett. // *The Journal of Design, Creative Process & the Fashion Industry*. – 2012. – С. 239-240

¹⁸ Farra E. Чому вінтаж, секонд-хенд і апсайклінг знову популярні [Електронний ресурс] / Emily Farra // *Vogue.ua*. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://vogue.ua/ua/article/fashion/tendencii/pochemu-vintazh-sekond-hend-i-apsaykling-snova-populyarny.html>.

¹⁹ Cornell K. 6 reasons why vinyl is popular again [Електронний ресурс] / Kevin Cornell // *TuneCore*. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.tunecore.com/blog/2016/04/why-vinyl-is-popular-again.html>

²⁰ Richter F. *The Vinyl Comeback Continues* [Електронний ресурс] / Felix Richter // *Statista*. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.statista.com/chart/7699/lp-sales-in-the-united-states/>.

виникає потреба у ритуалізації процесу: запуск програвача, установка голки, перегортання та зміна платівок, обмеження у виборі²¹.

Додатково, у багатьох статтях на дану тематику можна прочитати про особливу атмосферу від звуку вінілового «потріскування», хоч це притаманне платівкам через вік та дефекти на їх поверхні, тому не може вважатися «автентичним» досвідом.

1.2 Зріст попиту на аналогову фототехніку та аксесуари

Серед іншого занурення у світ речей та техніки ХХ століття пожвавилось і зацікавлення у аналоговій фотографії: як у царині теоретичних досліджень, так у самій практиці зйомки.

Аналогові фотокамери моментально відійшли на другий план через появу цифрових фотоапаратів та смартфонів із вбудованими камерами високої якості, проте вони знову набувають популярності серед любителів, початківців та професійних фотографів завдяки своїм унікальним особливостям передачі зображення. Наразі з легкістю можна знайти чималу кількість статей-порівнянь усіх «за» та «проти» плівкової та цифрової фотографії, як якостей знімків та оптики, так і цінових порад тощо.

²¹ Pritchett A. Why Are Old Things Increasingly Popular With Young People? [Електронний ресурс] / August Pritchett // Study Breaks. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://studybreaks.com/culture/past/>.

З кожним роком продажі фотоплівок компанії Kodak зростають^{22 23 24} разом із кількістю фотографів-аматорів. Про це також свідчить той факт, що 5 січня 2017 року Kodak Alaris знову представив Ektachrome 100 на ринок у форматах 35 мм та Super8²⁵.

Такий попит стосується не лише фотоплівки, а й моментальної фотографії. Все ще можна купити касету на Polaroid, як і сам пристрій у вживаному стані, а японська корпорація «Fujifilm Holdings Corporation» наразі має 8 моделей камер моментального друку із різними характеристиками, на які з кожним роком купують все більше²⁶. У фінансовому звіті компанії Fujifilm за 2019 рік, зазначено, що камер моделі INSTAX за весь час продано близько 3.5 млн²⁷.

Звісно, не йдеться про повне повернення до аналогової техніки, об'єму продажу та її популярність, як за часів, коли фотографія не мала цифрового формату, а те, що ми зараз називаємо «аналоговим», було основним технічним способом передачі візуальних образів.

1.3 Імітація аналогового кадру у цифровій фотографії

Паралельно із ревіталізацією аналогового фотографування у додатках для редагування фотографій почали з'являтися можливості накладання фільтрів та сукупності налаштувань, що

²² Demolder D. Kodak's film business saw a revenue increase of 21% last quarter, but overall profit is down [Електронний ресурс] / Damien Demolder // Digital Photography Review. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.dpreview.com/news/3843383325/kodak-film-business-saw-a-revenue-increase-of-21-last-quarter-but-overall-profit-down>.

²³ Kodak Reports Full-Year 2020 Financial Results [Електронний ресурс] // Business Wire, Inc.. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.businesswire.com/news/home/20210316005925/en/Kodak-Reports-Full-Year-2020-Financial-Results>.

²⁴ Sujay L. V. Revenue of Eastman Kodak worldwide from 2005 to 2019 (in million U.S. dollars)* [Електронний ресурс] / Lionel Vailshery Sujay // Statista. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.statista.com/statistics/277061/kodaks-global-revenue-since-2005/>.

²⁵ Moloney M. Kodak Ektachrome Re-Introduced with Improvements [Електронний ресурс] / Matt Moloney // FilterGrade. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://filtergrade.com/kodak-ektachrome-reintroduced>

²⁶ Mogg T. Fujifilm's Instax analog camera is outselling its digital devices by nearly 4 times [Електронний ресурс] / Trevor Mogg // Digital Trends. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.digitaltrends.com/photography/fujifilms-instax-analog-camera-outselling-its-digital-devices-by-nearly-four-times/>.

²⁷ Fujifilm Fiscal Year 2019/3 Financial Report: Instax Rules and Favorable Fujifilm X-T3 Sales [Електронний ресурс] // Fuji Rumors. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.fujirumors.com/fujifilm-fiscal-year-2019-3-financial-report-instax-rules-and-favorable-fujifilm-x-t3-sales/>

візуально надають світлині аналогового вигляду (бліки, дефекти плівкової фотографії, передача колористики, притаманній тому чи іншому виду плівки). Першими такими застосунками стали Hipstamatic та функціонал соціальної мережі Instagram²⁸. У сучасній популярній культурі прикладом використання аналогових фільтрів є стилістика музичних кліпів американської співачки Лани Дель Рей, яка із випуском у 2008 році кліпу «Summer wine» вплинула на популярність застосування аналогових фільтрів у візуальних практиках популярної культури²⁹.

Існує декілька припущень, пов'язаних із активізацією та розповсюдженням такого феномену. Першим є свідоме створення документації - фотографія усвідомлено створюється як документ за допомогою референсу у вигляді обробки. Під час накладання аналогового фільтру на знімок ми позиціонуємо його як майбутній документ – підтвердження факту події, що сталася, часу, що зафіксовано у кадрі. Це породжуватиме ностальгію за теперішнім часом, кадр під час його створення вже позиціоновано як спогад про минуле³⁰. Таку впевненість у стабільності нам надають світлини, що споглядалися з дитинства у сімейних фотоальбомах, а якраз їм і притаманні усі (де)фекти, що має плівкова фотографія. За думкою польського соціолога Марека Краєвського, ми оточуємо себе предметами і «олюднюємо» їх через усвідомлення власної смертності, адже річ є тим, що незахоронне, вона продовжуватиме своє існування після закінчення життя її власника, передаватиметься наступним поколінням³¹. Друге ж припущення у дослідженнях зачіпає відчуття «автентичності» та «реальності» вигляду знімку. Проте, така автентичність не є справжньою, вона радше є симуляційною та намагається

²⁸ Jurgenson N. The Faux-Vintage Photo Part I: Hipstamatic and Instagram [Електронний ресурс] / Nathan Jurgenson // The Society Pages. – 2011. – Режим доступу до ресурсу:

<https://thesocietypages.org/cyborgology/2011/05/10/the-foaux-vintage-photo-part-i-hipstamatic-and-instagram/> .

²⁹ Fetveit A. Death, beauty, and iconoclastic nostalgia: Precarious aesthetics and Lana Del Rey [Електронний ресурс] / Arild Fetveit // Necsus. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://necsus-ejms.org/death-beauty-and-iconoclastic-nostalgia-precarious-aesthetics-and-lana-del-rey/>.

³⁰ Jurgenson N. The Faux-Vintage Photo Part I: Hipstamatic and Instagram [Електронний ресурс] / Nathan Jurgenson // The Society Pages. – 2011. – Режим доступу до ресурсу:

https://thesocietypages.org/cyborgology/2011/05/10/the-foaux-vintage-photo-part-i-hipstamatic-and-instagram

³¹ Krajewski M. Przedmiot, który uczłowiecza... / Marek Krajewski. // Kultura Współczesna. Teoria, Interpretacje, Praktyka. – 2008. – №3. – С. 52

викликати у людей ностальгію за минулим часом. Світлини, що піддаються обробці вінтажними фільтрами стають більш вінтажними, аніж справжній вінтаж, через що їх можна називати гіпер-вінтажними, вони передають лише «ідею вінтажу»³².

Можна припустити, що якраз тут грає роль також і сприйняття того, що ми називаємо друкованою фотографією. У дематеріалізованому цифровому світі ми намагаємося передати цю реальність чи автентичність моментів з життя³³, ствердити їх справжність та, можливо, нагадати про те, що вони є так само щасливими, як і знімки з молодості батьків та власного дитинства. Проте, накладання аналогового фільтру дає лише відчуття цієї «автентичності», атмосфери сімейного альбому, стає підмінним вінтажем («faux-vintage»)³⁴. Така несправжність знецінює реальні знімки, а автентичний досвід, до якого відсилають оброблені в такий спосіб кадри взагалі втрачає сенс³⁵.

1.4 Сімейний фотоальбом як колекція та спосіб організації біографічної оповіді.

Організація фотознімків може стати окремим полем для дослідження. Найбільш розповсюдженим її видом є укладання фотоальбомів, або ж власних фотоархівів. Таку традицію американська філософиня Сьюзен Зонтаг пов'язує із феноменом сімейного фотоальбому, що у час, коли інститут сім'ї у Європі та Америці зазнає змін, стає символом сімейної єдності, єдиним місцем, де розпорошена родина зібрана уся разом³⁶. Таким чином фотоальбом набуває своїх

³² Jurgenson N. The Faux-Vintage Photo Part II: Grasping for Authenticity [Електронний ресурс] / Nathan Jurgenson // The Society Pages. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <https://thesocietypages.org/cyborgology/2011/05/11/the-faux-vintage-photo-part-ii-grasping-for-authenticity/>.

³³ Morlot E. Nostalgic consumption behaviours among young generations in photography : A comparative approach of Instagram and analogue photography. : Master thesis / Morlot Evelyne – Umeå, 2013. – с. 32,

³⁴ Jurgenson N. The Faux-Vintage Photo Part II: Grasping for Authenticity [Електронний ресурс] / Nathan Jurgenson // The Society Pages. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <https://thesocietypages.org/cyborgology/2011/05/11/the-faux-vintage-photo-part-ii-grasping-for-authenticity/>.

³⁵ Jurgenson N. The Faux-Vintage Photo Part III: Nostalgia for the Present [Електронний ресурс] / Nathan Jurgenson // The Society Pages. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <https://thesocietypages.org/cyborgology/2011/05/12/the-faux-vintage-photo-part-iii-nostalgia-for-the-present/>.

³⁶ Сонтаг С. О фотографии / Сьюзен Сонтаг. – Москва: ООО "Ад Маргинем Пресс", 2013. – с.19-20

біографічних характеристик, яких людина йому надає. Тут доцільно згадати поняття «семіофор», що польський і французький філософ Кшиштоф Пом'ян вводить у своїй роботі «Колекціонери і пам'ятки». Він означає ним об'єкти, що сприймаються почуттями та яким надається сенс, а суб'єкт, що з ними взаємодіє, визначає їх семіотичну роль, а існувати він може лише за прив'язки до людини, адже вона актуалізує знання про нього³⁷. Семіофором у контексті даної роботи може виступати як одна окрема фотографія, так і їх колекція, адже обидва є репрезентаторами набутого сенсу.

У сімейних фотоальбомах ми маємо справу із колективною автобіографічною репрезентацією. Колекція фотознімків – це сукупність предметів, що є носієм пам'яті колекціонера або групи колекціонерів, де досвід предків пов'язується із досвідом збирача³⁸, а також підтвердженням фактів, що сталися із особами, адже фотографія є свідком події та її свідченням³⁹. Фотографічна фіксація ритуалів протягом життя суб'єкта є фіксацією важливих моментів під час його існування, що підводить до того, що біографічність дуже тісно пов'язується із фотографічністю⁴⁰.

Такий спосіб укладання власної історії має свої особливості - зображення надають змогу маніпулювати фактами через фрагментарне відображення подій, надаючи їм іншої інтерпретації. Ще дві з них [особливостей] пов'язані із дистанціюванням щодо самого себе на світлинах: часова відстороненість, бо на зображенні зафіксоване (неважливо наскільки далеко у

³⁷ Pomian K. Jak uprawiać historię kultury / Krzysztof Pomian. // Przegląd Historyczny. – 1995. – №86. – С. 1–13. за інтерпретацією Таньчук Р. Искусство коллекционирования. Коллекционирование как форма культурной активности / Перекл. з польської В. М. Григор'єва. – Харків: Гуманитарний центр, 2016. – с. 55

³⁸ Таньчук Р. Искусство коллекционирования. Коллекционирование как форма культурной активности / Перекл. з польської В. М. Григор'єва. – Харків: Гуманитарний центр, 2016. – с. 358

³⁹ Сонтаг С. О фотографии / Сьюзен Сонтаг. – Москва: ООО "Ад Маргинем Пресс", 2013. – с. 14

⁴⁰ Платонова А. Семейная и любительская фотография: мнение социологов [Электронный ресурс] / А. Платонова, К. Никифорова, А. Аносова // Фотожурнал "ХЭ". – 2007. – Режим доступа до ресурсу: <http://art.photo-element.ru/analysis/sociology/sociology.html>.

часі) минуле, а також можливість поглянути на себе зі сторони, що надає певний «ефект дзеркала»⁴¹.

З точки зору соціології сімейний фотоальбом ще можна розглядати як репрезентативний матеріал суспільних тенденцій: цінностей, ритуалів, видів активностей, які мають своє місце та час у історії. Він є елементом масової культури, тому його дослідження дозволяє вибудувати картину соціальних змін певної епохи паралельно із більш вузьким життям однієї особи та її оточення⁴². Про прояв ідентичності через колекцію говорять у своїй книзі «Мистецтво колекціонування. Колекціонування як форма культурної активності» й польська дослідниця Рената Таньчук. Окремі елементи колекції є спогадами колекціонера та частинами його біографії, як і біографій дотичних до неї людей⁴³.

П'єр Бурдьє у праці «Photography: A Middle-brow Art» (1965) пропонує розглядати сімейну фотографію як відтворення народної естетики та систем цінностей, що формуються під впливом культурних кодів та способів самовираження (зокрема кліше) перейнятих у середовища⁴⁴.

За словами Джефрі Бетчена «Фотографія ніколи не буває нейтральною, вона завжди прикута до дискурсу (чи то пак какофонії дискурсів, які конкурують один з одним), а той надає значення й цінності кожній окремій фотографії»⁴⁵. Контекст, у який поміщено світлину, відіграє важливу роль у її декодуванні: «ми є свідками божевільного помноження

⁴¹ Платонова А. Семейная и любительская фотография: мнение социологов [Електронний ресурс] / А. Платонова, К. Никифорова, А. Аносова // Фотожурнал "ХЭ". – 2007. – Режим доступу до ресурсу: <http://art.photo-element.ru/analysis/sociology/sociology.html>.

⁴² Там само.

⁴³ Таньчук Р. Искусство коллекционирования. Коллекционирование как форма культурной активности / Перекл. з польської В. М. Григор'єва. – Харків: Гуманитарний центр, 2016. – с. 358

⁴⁴ Photography: A Middle-brow Art. / [P. Bourdieu, L. Boltanski, K. Castel та ін.]. – Cambridge: Polity-Press., 1998. – 232 с.- за інтерпретацією Платонова А. Семейная и любительская фотография: мнение социологов [Електронний ресурс] / А. Платонова, К. Никифорова, А. Аносова // Фотожурнал "ХЭ". – 2007. – Режим доступу до ресурсу: <http://art.photo-element.ru/analysis/sociology/sociology.html>.

⁴⁵ Бетчен Д. Вогонь бажання: зародження фотографії / Джефрі Бетчен./ Перекл. з англ. Я. Стріха – Київ: РОДОВІД, 2019. – с. 28

конотаційних кодів єдиного фотознімка»⁴⁶. Кожен знімок є спробою суб'єктивної інтерпретації світу, що може бути порівнювано із створенням живопису (фотограф так само володіє техніками та прийомами, що формують його особливий стиль та бачення)⁴⁷, а єдиної знакової системи для прочитання будь-якого фотографічного зображення не існує, на нього можливо накладати другорядні значення, що залежатимуть від контексту⁴⁸.

Будь-яка форма колекції світлин може стати засобом комунікації під час спільного перегляду із супроводженням у вигляді словесних коментарів до фотографій від власника або причетної до них особи. Вдалим прикладом цьому може послугувати розповсюджена практика перегляду фотоальбомів у сімейному колі або ж демонстрація його новому члену сім'ї у якості обряду прийняття його до кола родичів⁴⁹. Так комунікація через фотографію стає комплексним процесом, що включає у себе вербальні та невербальні складові⁵⁰. Тут доречно згадати, що такі колекції також можна розглядати як текст, закладений у зображення та відкритий до інтерпретації⁵¹.

Тож, фотоальбом може стати об'єктом зацікавлення соціолога або антрополога, оскільки є колекцією, яку залежно від контексту та інтерпретатора можна сприймати по-різному: в ньому може бути висвітлено як і широкий соціальний контекст, ритуали та цінності,

⁴⁶ Бейкер Дж. Розширене поле фотографії / Джордж Бейкер. / Перекл. з англ. Я. Свято – Харків: IST Publishing, 2018. – с. 31

⁴⁷ Сонтаг С. О фотографии / Сьюзен Сонтаг. – Москва: ООО "Ад Маргинем Пресс", 2013. – с. 16-17

⁴⁸ Бойцова О. Структура фотографического сообщения (на примере любительской фотографии) [Электронный ресурс] / Ольга Бойцова // РУССКАЯ АНТРОПОЛОГИЧЕСКАЯ ШКОЛА – Режим доступа до ресурсу: <http://kogni.narod.ru/boitsova.htm>.

⁴⁹ Greenhill. P. So we can remember : showing family photographs / Pauline Greenhill. / Pauline Greenhill.. – Ottawa: National Museums of Canada, 1981. – 134 с. - за інтерпретацією - Бойцова О. Структура фотографического сообщения (на примере любительской фотографии) [Электронный ресурс] / Ольга Бойцова // РУССКАЯ АНТРОПОЛОГИЧЕСКАЯ ШКОЛА – Режим доступа до ресурсу: <http://kogni.narod.ru/boitsova.htm>.

⁵⁰ Бойцова О. Структура фотографического сообщения (на примере любительской фотографии) [Электронный ресурс] / Ольга Бойцова // РУССКАЯ АНТРОПОЛОГИЧЕСКАЯ ШКОЛА – Режим доступа до ресурсу: <http://kogni.narod.ru/boitsova.htm>.

⁵¹ Платонова А. Семейная и любительская фотография: мнение социологов [Электронный ресурс] / А. Платонова, К. Никифорова, А. Аносова // Фотожурнал "ХЭ". – 2007. – Режим доступа до ресурсу: <http://art.photo-element.ru/analysis/sociology/sociology.html>.

притаманні певному часовому проміжку, так і локальну сімейну або персональну історію⁵². Також він може виступати у якості фіксації біографії/автобіографії, функціонувати як текст та стати елементом сімейного єднання та комунікації, як довкола самого об'єкта фотоальбому із коментуванням (вербальна та невербальна комунікація), так і єднання зображень усіх членів родини крізь покоління у одному зведеному місці.

1.5 Ностальгія у контексті аматорської аналогової фотографії. Світлана Бойм та Барбара Стерн.

У чималій кількості статей, які актуалізують феномен повернення до аналогової техніки, окрім розповідей та здивування щодо «буму» зацікавлення у вінтажі, майже завжди фігурує дві особливості йому [феномену] властиві. Першою такою особливістю майже завжди виступатиме покоління мілленіалів (*див. Основні поняття*) або буде говоритися про молодь, другим за частотою зустрінеється «ностальгія» (*див. Основні поняття*) за періодом, якого ця вікова група ледь торкнулася або ж не торкнулася взагалі.

Дослівно, ностальгія є тугою за домом або ж Батьківщиною (*nostos* — повернення на власні землі, и *algos* — страждання, горе), також вживається у розумінні сентиментальних почуттів⁵³. Барбара Стерн, у своїй статті «Historical and Personal Nostalgia in Advertising Text: The Fin de siècle Effect» розглядає два види ностальгії – історичну та персональну. Вона розрізняє їх наступним чином: історична ностальгія є бажанням повернутися до далекого минулого, яке людина ідеалізує та романтизує, відмовитись від сучасного життя, вона базована на уяві про певний час; персональній ностальгії натомість притаманна туга за реальним пережитим

⁵²Платонова А. Семейная и любительская фотография: мнение социологов [Електронний ресурс] / А. Платонова, К. Никифорова, А. Аносова // Фотожурнал "ХЭ". – 2007. – Режим доступу до ресурсу: <http://art.photo-element.ru/analysis/sociology/sociology.html>.

⁵³ Що таке ностальгія? [Електронний ресурс] // Ukr.Media. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://ukr.media/medicine/360054/>.

досвідом, правдоподібними чи дійсними людьми та подіями⁵⁴. Тут так само можна провести паралель і згадати і два види ностальгії, розрізнені Світланою Бойм у праці «Майбутнє ностальгії» – рефлексуюча та реставруюча: рефлексуюча не претендує на відновлення міфічного місця, названого домом, вона є «зачарована дистанцією, а не самим референтом» [переклад мій]⁵⁵, їй притаманне заміщення справжнього досвіду дійсності на користь фальшивого, названого дослідницею «помилковою батьківщиною». Натомість для реставруючої важлива дійсність події, часу чи місця, вона є поверненням до витоків⁵⁶. До того ж, ностальгія нею розглядається як захисний механізм пришвидшеному темпові життя у час глобальної віртуалізації та розвитку кіберпростору, як потяг до безперервності та спільноти із колективною пам'яттю⁵⁷.

Якщо говорити про ностальгію у контексті ревіталізації практики аналогової фотографії, то тут радше йтиметься про рефлексуючу та історичну. Адже практика аналогової фотографії піддається ревіталізації з минулого, що не було пережито тими, хто практикує. «Аналогова ностальгія симулює процес старіння, який ще не стався та ніколи не станеться (як мінімум, не у тій формі яку симульовано) [переклад мій]⁵⁸». Фізичність об'єкту, як вже було зазначено раніше, відіграє не останню роль у процесі повернення до минулого. Тактильна взаємодія із фотокарткою стає більш пам'ятною за побачену на екрані, адже вона ніби є реальним втіленням та референтом до пережитого моменту, а не віртуальним кодом вже на

⁵⁴ Stern B. B. Historical and Personal Nostalgia in Advertising Text: The Fin de siècle Effect / Barbara B. Stern. // Journal of Advertising Published By: Taylor & Francis, Ltd.. – 1992. – С. 11–22.

⁵⁵ Бойм С. Ю. Будущее ностальгии // Глава 5 Рефлексирующая ностальгия: виртуальная реальность и коллективная память [Електронний ресурс] / Светлана Юрьевна Бойм – Режим доступу до ресурсу: <https://culture.wikireading.ru/92437> . - [переклад мій]

⁵⁶ Бойм С. Будущее ностальгии / Светлана Бойм. // Неприкосновенный запас. – 2013. - Режим доступу до ресурсу: <https://magazines.gorky.media/nz/2013/3/budushhee-nostalgii.html>

⁵⁷ Boym S. Nostalgia and its Discontents [Електронний ресурс] / Svetlana Boym // AGORA8 – Режим доступу до ресурсу: https://agora8.org/SvetlanaBoym_Nostalgia/#1

⁵⁸ Schrey D. Analogue Nostalgia and the Aesthetics of Digital Remediation / Dominik Schrey // Media and Nostalgia: Yearning for the Past, Present and Future, / Katharina Niemeyer - Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan Memory Studies, 2014. - с. 35. - [переклад мій]

звичному всім екрані⁵⁹. Створення аналогової світлини потребує більше часу на налаштування параметрів самої камери та докладанням зусиль для створення кадру, що створює відчуття контролю над реальністю (апарат, момент, побудова композиції тощо)⁶⁰, а сам процес відтворення практики є контактом із минулим. За словами Сьюзан Пірс, об'єкти переносять минуле у дійсне завдяки фактичному контакту із об'єктом, тому так важлива матеріальність збираного та можливість доторку – відчувається взаємодія із минулим⁶¹.

Тож, найлегшою формою пробудження ностальгії з є взаємодія із об'єктом який має у собі імітацію властиву об'єктам, що вже мають свою історію, а час їх створення вже давно промайнув. Так, у аналоговій фотографії це є дефекти плівки, бліки, колористика, зернистість або ж біле обрамлення, притаманне світлинам на Polaroid⁶².

Саймон Рейнолдс у своїй, вже згадуваній раніше роботі, буде своє дослідження докола поняття «ретроманії» (див. Основні поняття), зазначаючи, що цей феномен притаманний саме поколінню, яке народилося наприкінці 1990-х⁶³. Він використовує приставку «ретро», маючи на увазі обожнювання та цитування (відтворення) стилю певного періоду, згадуючи, що наразі поняття «ретро» сприймається як поверхневе та застосовуване до будь-якої форми ревіталізації поп-культури⁶⁴.

⁵⁹ Goretzka D. Polaroid Mania: Why Instant Film Is Now All The Rage [Електронний ресурс] / Drew Goretzka // Study Breaks. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://studybreaks.com/thoughts/polaroid-instant-film/>.

⁶⁰ The analog revival: Why photographers are returning to film [Електронний ресурс] // The Garage. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://garage.hp.com/us/en/modern-life/analog-film-photography-trend-low-tech-photos.html>.

⁶¹ Pearce S. On Collecting An Investigation into Collecting in the European Tradition / Susan Pearce. – Oxon: Routledge, 1999. – 456 с. - за інтерпретацією Таньчук Р. Искусство коллекционирования. Коллекционирование как форма культурной активности / Перекл. з польської В. М. Григорьева. – Харків: Гуманитарный центр, 2016. – с. 318

⁶² Jurgenson N. The Faux-Vintage Photo Part II: Grasping for Authenticity [Електронний ресурс] / Nathan Jurgenson // The Society Pages. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <https://thesocietypages.org/cyborgology/2011/05/11/the-foaux-vintage-photo-part-ii-grasping-for-authenticity/>

⁶³ Reynolds S. Retromania: Pop Culture's Addiction to Its Own Past / Simon Reynolds. – New York, United States of America: Faber and Faber, Inc, 2011. – с. xiii – (First American edition).

⁶⁴ Там само, с. xii.

1.6 Реакція на технологічні зміни у практиці передачі зображення в теоретичних текстах. Лев Манович, Вальтер Беньямін.

Як вже було зазначено вище у вступі, група осіб, що цікавляться практиками минулого, обґрунтовують таке використання «більш автентичним» досвідом. Музичний теоретик Нік Катраніс при описі досвіду прослуховування вінілу каже, що його можна порівняти із закам'янілостями у скелі, адже звук буквально є відтиском на платівці, на відміну від цифрового (CD, MP3), який є лише хвилями та її «загостреним малюнком»⁶⁵.

Цифрову фотографію часто звинувачують у відсутності передачі «життя» чи «душі», на відміну від аналогової⁶⁶, адже в першу чергу вбачають у ній зображення, що переведено було із цифрового коду та не мало реального (фізичного) втілення, коли отримане зображення з плівки є результатом фізичного процесу, що не потребує залучення цифрових технологій.

Схожі коментарі можна знайти і про аналогову фотографію. До прикладу, Дон Маккалін, відомий британський фотограф зазначає, що цифрова фотографія може бути брехливою, оскільки повністю доступна до змін та маніпуляцій⁶⁷. Раніше Лев Манович у своєму есеї «Парадокси цифрової фотографії» (1995) зазначав, що цифрова фотографія функціонує у кардинально інший спосіб, у неї розривається зв'язок із мережею семіотичних кодів та способами демонстрації, а також модифікує сприйняття глядача та патерни його взаємодії із світлиною, він називає це «фотографією після фотографії». А також зазначив, що цифрової фотографії не існує, обґрунтовуючи цю тезу тим, що цифрове зображення знищує фотографію як унікальний технічний феномен отримання зображення та заміщуватиме плівку як медіум,

⁶⁵ Reynolds S. *Retromania: Pop Culture's Addiction to Its Own Past* / Simon Reynolds. – New York, United States of America: Faber and Faber, Inc, 2011. – с. 313.– (First American edition).

⁶⁶ Schrey D. *Analogue Nostalgia and the Aesthetics of Digital Remediation* / Dominik Schrey // *Media and Nostalgia: Yearning for the Past, Present and Future*, / Katharina Niemeyer - Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan Memory Studies, 2014. – С. 36

⁶⁷ Digital Photography Is “A Totally Lying Experience” Says Legendary War Photographer Don McCullin [Електронний ресурс] // Digitalrev. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://digitalrev.com/2015/11/30/digital-photography-is-a-totally-lying-experience-says-legendary-war-photographer-don-mccullin/>.

проте розповсюджує та надає популярності фотографічності як способу побудови композиції кадру та передачі інформації⁶⁸.

Цікаво спостерігати як за приблизно 60 років до висунення Левом Мановичем тези про смерть фотографії та витіснення її цифровими копіями копій, Вальтер Беньямін у нарисах «Коротка історія фотографії» (1931) та «Твір мистецтва в епоху його технічної відтворюваності» (1935) осмислював та рефлексував щодо репродукованості мистецтва шляхом фотографічної фіксації та тиражного розповсюдження. Він означував зображення як таке, що володіє унікальністю та тривалістю, коли репродукція є скороминучою та повторюваною⁶⁹, а також піднімає питання дійсності та передачі чуттєвого у репродукованій фотографії, він вбачає у творах образотворчого мистецтва ауру⁷⁰ та каже, що людське бажання оволодіти предметом подолато жагу до відчуття унікальності, проте в результаті особа оволодіває його зображенням, навіть репродукцією⁷¹. Таким чином, для Беньяміна фотографія в принципі є тим, що знищує ауру твору мистецтва та кардинально модифікує інтеракцію із ним через технічну репродукцію, яка є більш самостійною за оригінал⁷².

1.7 Висновки РОЗДІЛУ I

З кожним роком попит на вінтажні об'єкти зростає, що можна простежити у багатьох царинах: індустрія моди, музична, оздоблення інтер'єрів, а також підвищенні зацікавленням у аналоговій фототехніці. Попит, як відомо, породжує пропозицію, тому ринок вінтажних товарів

⁶⁸ Manovich L. The paradoxes of digital photography. /Lev Manovich // Photography after Photography. Exhibition catalog. – 1995. – С. 2-5.

⁶⁹ Беньямин В. Краткая история фотографии / Вальтер Беньямин // Краткая история фотографии / Вальтер Беньямин. – Москва: Ад Маргинем Пресс, 2017. - С.26.

⁷⁰ Беньямин В. Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости / Вальтер Беньямин // Краткая история фотографии / Вальтер Беньямин. – Москва: Ад Маргинем Пресс, 2017. – С. 81.

⁷¹ Беньямин В. Краткая история фотографии / Вальтер Беньямин // Краткая история фотографии / Вальтер Беньямин. – Москва: Ад Маргинем Пресс, 2017. - С.26.

⁷² Беньямин В. Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости / Вальтер Беньямин // Краткая история фотографии / Вальтер Беньямин. – Москва: Ад Маргинем Пресс, 2017. – С. 79.

розширюється. Разом із цим відтворюються і практики застосування старої техніки, а притаманні особливості фінального продукту, тобто звучання вінілової платівки або ж дефекти аналогового кадру експлуатуються у цифрових відтвореннях (використання фільтрів із «плівковими дефектами» на цифрових знімках).

До практики аналогової фотографії входить укладання сімейного фотоальбому. Такий спосіб вибудовування оповідного нарративу є одночасно і біографічною колекцією (фотоальбом як текст, «семіофор»). У контексті ностальгії та аматорської аналогової фотографії сьогодення його можна розглядати як відтворення або продовження практики минулого (як свого дитинства так і більш давнього часу), із яким покоління мілленіалів (якому найбільш притаманне це відтворення) мало досвід лише з переглядів старих сімейних фотоальбомів. Доречним буде згадати те, що світлина має матеріальний прояв із яким є можливість тактильно взаємодіяти, а процес її створення дає змогу увійти в інтеракцію із реальним світом та відчувати контроль над ним фізично. Антропологиня Світлана Бойм пов'язує жагу до повернення фантазійного минулого із уповільненням пришвидшених темпів життя людини сучасності.

Реакції щодо технологічного прогресу у царині фотографії пробуджують створення критичних текстів. Так, із 60-річною різницею у часі Вальтер Беньямін та Лев Манович надають свої коментарі щодо змін у передачі візуальних образів та їх тиражуванні. Цікавим спостереженням тут є те, що Беньямін говорив про ауратичність, яка притаманна творчій мистецтва та осмислював фотографію, як джерело маніпуляцій над аурую шляхом масової репродукції (тиражування). Проте коли аналогова фотографія поступово заміщується цифровою Лев Манович у певному сенсі говорить про аналогову фотографію, як про таку, якій притаманна «аура», а цифрова фотографія знищує фотографію як таку через глобальне копіювання версій одного і того ж кадру.

РОЗДІЛ II

ВИКЛАД РЕЗУЛЬТАТІВ ОПИТУВАННЯ

Для підтвердження або спростування гіпотез дослідження мною було проведено кількісне опитування молоді віком 14-38 років, адже саме ця вибірка відповідає зазначеному у багатьох статтях, пов'язаних із відродженням практики аналогової фотографії, поколінню мілленіалів (згідно з теорією поколінь)(див. *Основні поняття*). Умовно запитання у опитуванні можна поділити на дві тематичні групи: досвід й враження від процесу фотографування та практика зберігання світлин. У опитуванні взяло участь 50 осіб, зазначеної вікової категорії, кожен з яких відповів на 47 запитань різного формату: відкриті, запитання із однією відповіддю та запитання із відповіддю множинного вибору. Терміни проведення опитування - 03.05.2021 - 17.05.2021.

На початку проведення мною опитування було враховано ризик не мати охоплення усієї вікової групи окресленої вище як мілленіали, який справдився. Найбільша кількість відповідей була отримана від вікової групи, яку можна окреслити як «пост-мілленіали» (див *Основні визначення*). Найстаршим респондентом стала особа 1989 року народження, коли наймолодшим - 2003 року народження.

Відповіді є переважно від респондентів, що проживають у Львові (45%) та Києві(41%). Також було опитник було заповнено жителями наступних міст: Одеса (4%), Дніпро (2%), Кам'янське (2%), Тернопіль (2%), Полтава (2%) та Хмельницький (2%).

Щодо зайнятості респондентів, то найбільшим є відсоток тих, хто вчаться (49%), менше працюють (36,8%), самозайнятих найменше (6,1%). Три особи (6%) зазначили, що вони працюють і вчаться, а один респондент (2%) зазначив усі три варіанти, наведені вище.

2.1 Досвід у царині фотозйомки та враження від процесу

81% відсоток респондентів, зазначили, що не мають освіти у царині фотозйомки, проте при проханні конкретизувати відсоток спав до 71% за рахунок самоосвіти. Один респондент зазначив, що має вищу освіту у царині і ще одним було зазначено «тато навчив». 5 респондентів (10%) зазначили, що проходили курси різного рівня поглиблення, переважно з основ фотографії. Для більшості це заняття є хобі (98%), тільки для 2% є додатковим доходом, один респондент зазначив, що це є роботою. Щодо фототехніки, яка використовується респондентами, то у питанні із можливістю множинного вибору найбільше припадає на компактні камери («мільниці») та на дзеркальну фототехніку, проте вони зустрічаються у відповідях і одночасно або ж із іншими апаратами: 14 відповідей суміщають дзеркальну фототехніку та компактні камери, а 6 компактні камери та камери моментального друку (Fujifilm INSTAX, Polaroid). Лише 5 (10%) респондентів вирішило уточнити вид/фірму/модель камери. Більше половини (26 осіб) обґрунтувало такий вибір наявністю фотокамери вдома, тобто до того вона належала комусь з сім'ї. Також, зазначено, що було цікаво розібратись із фототехнікою та відчутти процесуальність і контроль над моментом під час створення кадру. Ще одною визначальною характеристикою при виборі є ціна фотокамери та фотоплівки, це означувалось як у відкритих відповідях так і окремому полі із запитанням, де було отримано 81% стверджувальних відповідей щодо того, що аналоговий тип фотографування є дорогим. Проте майже порівну розділилися відповіді «так» та «ні» (переважає відповідь «ні» на декілька відсотків) на запитання «Чи впливає ціна плівки на Ваш вибір знімати на аналог чи на цифрову камеру/камеру смартфона?». При цьому 74% респондентів для створення фотографій використовують камери смартфона, а 10% цифровою фотокамерою, для 12% аналоговий носій є основним технічним засобом для створення світлини.

Щодо термінів початку практики фотографування на аналогові носії, то найбільша кількість респондентів (16 (32%)) зазначила, що фотографують близько двох-трьох років,

дванадцять із яких зазначило варіант «чотири-шість років» та ще дванадцять - «рік». Є й такі, що зазначили відповідь «до півроку», одна відповідь (2%) - «7 років».

Найбільш розповсюдженою причиною для початку практики стало зацікавлення у тому, аби розібратися зі старою фототехнікою (новою для респондента) (57%) та спробувати новий стиль зйомки (46,9%). До того ж, 26% респондентів зазначили, що часто беруть різні фотоплівки, а 44% іноді беруть інші від звичних. Причиною цьому є ціна плівки, настрій, вибір наявний у магазині, дуже рідко зазначена жага до стабільності та звички, багато згадок цікавості та бажання експерименту.

На деяких респондентів вплинула медійна складова цієї практики 41% зазначили, що побачили у соціальних мережах фотографії на аналогові носії, а у випадку 30% респондентів технікою почало цікавитись оточення, а це свідчить поширення зацікавлення є соціальним та соціалізуючим процесом. 45% респондентів зазначили, що відчули приналежність до спільноти від початку зйомки на аналогові носії. Відповіді на прохання більш розгорнуто охарактеризувати спільноту можна розбити на 3 основні підгрупи, найбільшою з яких є спільнота фотолюбителів та людей, що можуть підтримати діалог на специфічну тематику під час зустрічей; другою за величиною є група, що надає цінності процесуальності та часовитратам під час зйомки; третя - спільнота фотолюбителів у соціальних мережах. Унікальною відповіддю у цьому полі є відповідь що зазначає не тільки поціновувачів процесуальності, а й захоплених критиків цифрової фотографії.

Для 38% ключовим у практиці є бажання мати власний фотоархів і для 12% вона є продовженням традиції сімейного фотоальбому. Притому, 67% респондентів зазначили, що світлини не друкують, а 85% ніколи не проявляли світлини самостійно, застосовуючи спеціальне обладнання. У 93% відповідей зазначено, що плівку віддають на прояв та сканування, після чого отримують кадри на електронну скриньку чи флеш-накопичувач. Роз'яснення можна поділити на дві групи: зручніша публікація у соцмережах та зручність та

надійність зберігання із уможливленням створити потім друковану версію, лише у декількох відповідях було зазначено, що зберігати у електронному форматі не обов'язково, адже завжди можна пізніше відсканувати фото з проявленої плівки. Декілька опитаних зазначили, що мають бажання навчитися самостійно проявляти світлини, проте вбачають перешкоду у бракові часу або ж обмеженій чи відсутній пропозиції матеріалів на ринку. 28 респондентів відмітило, що отримання та зберігання світлин у електронному форматі є швидшим та біль зручним, при тому приблизно та сама кількість завжди чекає на фотографії після здачі на прояв із нетерпінням та «трепетом», друга половина завжди хвилюється за якість фотографій, невелика кількість з них відчуває задоволення від процесу очікування.

Результат, отриманий після прояву розцінюється по-різному. 48% опитаних не будують очікувань щодо майбутнього кадру, коли 36% важливо відчувати контроль над майбутнім кадром та отримувати очікуване, для одного респондента важливіший процес фотозйомки, а не результат. Три четвертих респондентів завжди чекають на конкретні фото з плівки, інші зазначили відповідь «Іноді».

2.2 Практики зберігання та взаємодії зі світлинами

У цьому умовному підрозділі опитнику запитання стосувалися практик зберігання та перегляду фотоархіву. 100% респондентів підтвердило наявність сімейних фотоальбомів, у яких є зокрема світлини з їх дитинства.

20 респондентів зазначили, що переглядають фотоальбоми дуже рідко і переважно у колі родини, під час якого родичі коментують фото, рідше із друзями, яким самі респонденти коментують наповнення. Деякі переглядали в останнє більше 5-7 років тому або ж у дитинстві. Самостійний перегляд переважно пов'язується із відчуттям ностальгії та ревіталізації спогадів.

Процес створення власного фізичного фотоархіву у багатьох респондентів не відбувся взагалі (22 респонденти). У інших вік фотоархіву нараховує від півроку до п'яти (10 респондентів - до року; 3 - 2 роки; 5- 3 роки; 1 - 4 роки; 8 - 5 і більше років).

За смисловим наповненням архіву світлин переважають зроблені у подорожах (82%), гуртуванням із друзями (75%) та сімейні (70%), менше пейзажних (63%), а частина респондентів (48%) зазначила, що фотографують усе, що сподобалося. Ще двоє зазначили, що мають зображення незнайомих, а також портрети знайомих та друзів. Попередньо було задано питання про обставини, при яких респонденти створюють кадри на аналогові носії і їх пріоритетність накладається на наведену вище у цьому абзаці статистику - найбільша кількість світлин робиться у подорожах (68%) та під час зустрічей із близьким оточенням (52%), також зазначено, що фотографії робляться щоденно та спонтанно (51%) і менше під час урочистих подій (22%), троє з респондентів роблять фотозйомки на замовлення, з пропрацюванням локації та образів зокрема.

Щодо збереження фотоархіву, то найбільша кількість опитуваних (72%) поміщають його у папку на комп'ютері або ж у альбомі фотогалереї смартфона у впорядкованому вигляді, по 23% мають фізичний фотоальбом або ж розвішують світлини на стінах, 25% вказало, о не впорядковують, але друкують (6,1%) або ж зберігають на електронному носії (18,4%), один респондент вказав, що зберігає світлини на хмарному сховищі.

Респондентам було задано запитання «Чи потрібні вам спеціальні обставини/атмосфера/настрій для перегляду світлин, зроблених вами на аналоговий носій? опишіть їх, будь ласка, якщо так. Обґрунтуйте, чому ні». 24 особи вказали, що не потребують спеціальних обставин та передивляються фото ситуативно чи якщо мають настрої, а 18 особам потрібно налаштування та відповідна атмосфера (увімкнути музику, зібратися із друзями тощо). 11 відповідей свідчать про відчуття ностальгії, яка спонукає до перегляду світлин. Також, була згадка про те, що фотографії самі створюють потрібну атмосферу під час перегляду і важливо їх переглядати на

великому екрані або ж мати зображення у роздрукованому вигляді. Ще було вказано, що до перегляду спонукає звільнення пам'яті на жорсткому диску комп'ютера або ж пошук матеріалу для публікації, при чому світлина для респондента втрачає цінність одразу після публікації, але важливим для нього/неї є процес фотозйомки. На одного з респондентів перегляд фото надають терапевтичного ефекту, адже вдалі світлини у моменти розчарування у собі нагадують, що він/вона мають до їх створення хист.

Більше половини респондентів при описі почуттів, що виникають під час перегляду фотоархіву зазначають, що їх охоплює ностальгія, зазначаючи це напряму або вказуючи бажання перенестися у момент створення кадру.

2.3 Висновки до РОЗДІЛУ II

Результати опитування, проведеного в рамках дослідження та детально описаного у РОЗДІЛІ II, показали, що найбільша кількість респондентів почала займатися аналоговою фотографією приблизно у 2018 році та є аматорською, адже більшість не має освіти у царині фотозйомки, а це заняття є радше хобі, аніж роботою.

Цінним у цій справі представляється загальна атмосфера процесу, під час якої частині респондентів до вподоби відчуття контролю над фотозйомкою та апаратом із жагою отримати саме той кадр, який вони собі уявляли, коли для більшості важливішою є спонтанність, вони не вибудовують очікувань щодо результату та отримують задоволення від очікування проявлені світлини. Доповнюючи тезу про спонтанність, варто згадати, що чимала кількість респондентів іноді або часто беруть різні фотоплівки, що свідчить про відкритість та легкість до невідомого.

Варто відмітити соціальну складову практики фотографування на аналогові носії - вона гуртує довкола себе молодь та у такий спосіб підлягає розповсюдженню, укріплюється спільнота фотографів на аналогові носії та у деяких випадках критиків цифрової фотографії. Роль соціальних мереж тут не є останньою, адже вона часто стає ресурсом для ознайомлення із

даною цариною та медіумом, що її розповсюджує. Для багатьох вони несуть роль власного фотоархіву або ж є метою створення фотографій на аналогові носії.

Більшість респондентів не друкують фотографії, проте початком зйомки для майже половини з них стало бажання продовжити традицію сімейного фотоархіву. Цим фотоархівом переважно стає тека на комп'ютері або ж альбом у фотогалереї смартфона, а таке зберігання обґрунтовується швидкістю й зручністю отримання та зберігання. Можна додати, що довіра до електронних носіїв є більшою за довіру до фізичних, адже другі легше

Практика взаємодії із фотоархівом для багатьох є рідкою та сімейною справою, часто потребує особливої атмосфери або ж вона [атмосфера] з'являється під час процесу перегляду. У таких зібраннях містяться переважно фотографії з подорожей, моменти гуртування із друзями та урочисті події. Переживання під час перегляду світлин, зроблених власноруч на аналогові носії, які зазначили респонденти нерідко стосуються відчуття ностальгії та суму за моментом, що зафіксовано на зображенні.

РОЗДІЛ ІІІ

ВИКЛАД РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

У даному розділі буде подано аналіз результатів опитування, наведених у РОЗДІЛІ ІІ, на основі теоретичного матеріалу викладеного у РОЗДІЛІ І.

У сучасній культурі молодь цікавиться аналоговою фотографією, що формує попит на створення матеріалів у медіа на задану тематику, у яких будуть детальні інструкції щодо використання, огляд моделей апаратів та розбір переваг та недоліків цифрової та аналогової фотографії. Соціальні мережі у цьому зіграли важливу роль - популяризація візуальної складової аналогового знімку (бліки, дефекти плівкової фотографії, передача колористики, притаманній тому чи іншому виду плівки) через розповсюдження сканованих з плівки зображень або ж цифрових фотографій із накладеними на них фільтрами. На базі таких матеріалів гуртуються розмови та формується й примножується спільнота. Паралельно із використанням аналогової фототехніки переважна фотографує на цифрові носії (камери смартфону), тут доцільно примінити термін «ретроманія» (*див. Основні визначення*).

Ритуал створення кадру власноруч на аналоговий носій (налаштування камери, підбір ракурсу, робота із об'єктом/моделлю) вимагають більших часовитрат, проте саме такий контрольований і довгий процес є одним із основних мотивів, який цікавий фотографам у відтворенні та продовженні практики. Проте, процесуальність цінується не лише у моменти створення кадру, а більшою мірою у їх очікуванні, до якого люди ставляться нетерпляче, а також хвилюються за якість кадру та відчувають смуток, якщо не отримують бажаного зображення.

Переважно, світлини, зроблені на аналогові носії, не підлягають друку, а довіра до фізичних копій менша, тож взаємодія із фізичною світлиною не є пріоритетом у фотографуванні на аналог, у деяких випадках видрукована фотографія порівнюється із високою якістю

зображення на екрані. Більшість фотоплівок проявляються та скануються, надалі фотограф отримує світлини листом на електронну поштову скриньку або флеш-накопичувач із подальшим зберіганням на електронних носіях або ж на хмарних сховищах, тобто у цифровому форматі. Не є винятком зберігання у фізичному варіанті (фотоальбом, розвішені світлини на стінах, невпорядкований друкований фотоархів), деякі персональні аналогові фотоархіви начислюють більше чотирьох-п'яти років, проте воно часто передбачає наявність електронної версії як першоджерела для друку. Таким чином, практика не завжди є суто автентичною та аналоговою, а поміжмедійною та гібридною (див. Основні поняття). Вартісними є радше візуальні особливості кадру, тому і використовуються фільтри, що передають «ідею вінтажу»⁷³ та фальсифікують «автентичний досвід» і стають підмінним вінтажем («faux-vintage»), але саме від сприйняття їх [візуальних особливостей кадру] відчувається відтворення дійсності та особливості і невідтворюваності кожного кадру. Підтверджується теза Лева Мановича з есею 1995 року про те, що цифрове зображення замінюватиме аналогове⁷⁴ (наразі не повністю, але переважно), проте плівкова світлина є основою сприйняття фотографічності для обмеженого кола пошановувачів. Через електронні носії фотографи дізнаються про світлини на аналогову фототехніку, вчать її використовувати теж завдяки цифровим медіа.

Чуттєвість у цій царині неможливо оминати, як було зазначено вище, існує відчуття контролю над процесом та переживання під час очікування на кінцеві світлини. Але є ще одне, що часто зазначається як у статтях, так і наукових текстах - ностальгія, як причина ревіталізації практики аналогового фотографування. Попередньо, було припущено, що така ностальгія є «рефлексуючою» (за Світланою Бойм) або ж «історичною» (за Барбарою Стерн), проте було

⁷³ Jurgenson N. The Faux-Vintage Photo Part II: Grasping for Authenticity [Електронний ресурс] / Nathan Jurgenson // The Society Pages. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: <https://thesocietypages.org/cyborgology/2011/05/11/the-faux-vintage-photo-part-ii-grasping-for-authenticity/>.

⁷⁴ Manovich L. The paradoxes of digital photography. /Lev Manovich // Photography after Photography. Exhibition catalog. – 1995. – С. 2-5.

виявлено подвійний характер цього феномену - фотографія як практика та її візуальні особливості є тугою за уявним, коли зображуване на самій світлині викликає ностальгію за істинними подіями, що мали місце у житті власника цих світлин - тобто ностальгію «реставруючу» (за Світланою Бойм)⁷⁵ або ж «персональну» (за Барбарою Стерн)⁷⁶.

Підтвердженнями цього факту є неодноразова згадка про бажання повернутися у момент, зафіксований на світлині, проте відтворення та продовження практики колекціонування архіву дають підставу для припущення про романтизацію практик минулого та власний внесок у архівування своєї історії «автентичними» зображеннями.

Практика єднання довкола фотоальбому та передачі за допомогою нього інформації про події та осіб зображуваних на світлинах досі існує і його можна сприймати як біографічний текст (окремої особи або ж групи осіб (родини)⁷⁷, тут можна примінити поняття «семіофор», введене Кшиштафом Пом'яном⁷⁸, адже сенс фотографії з'являється під час її перегляду та коментування, а також інтерпретується слухачем та набуває нових значень. Фотографії входять у систему цінностей як практика створення, так і практика перегляду, що формуються під впливом культурних кодів (такий перегляд можна вважати традицією)⁷⁹.

Проте, такий фотоальбом матиме фрагментарний характер⁸⁰, адже світлини, що робляться на аналогові носії та поміщаються у фотоархів, несуть в собі зображення із визначних

⁷⁵Бойм С. Ю. Будущее ностальгии // Глава 5 Рефлексирующая ностальгия: виртуальная реальность и коллективная память [Электронный ресурс] / Светлана Юрьевна Бойм – Режим доступа до ресурсу: <https://culture.wikireading.ru/92437>.

⁷⁶ Stern B. B. Historical and Personal Nostalgia in Advertising Text: The Fin de siècle Effect / Barbara B. Stern. // Journal of Advertising Published By: Taylor & Francis, Ltd.. – 1992. – С. 11–22.

⁷⁷ Тяньчук Р. Искусство коллекционирования. Коллекционирование как форма культурной активности / Перекл. з польської В. М. Григор'єва. – Харків: Гуманитарний центр, 2016. – с. 358

⁷⁸ Там само, с. 55

⁷⁹ Photography: A Middle-brow Art. / [P. Bourdieu, L. Boltanski, K. Castel та ін.]. – Cambridge: Polity-Press., 1998. – 232 с. - за інтерпретацією Платонова А. Семейная и любительская фотография: мнение социологов [Электронный ресурс] / А. Платонова, К. Никифорова, А. Аносова // Фотожурнал "ХЭ". – 2007. – Режим доступа до ресурсу: <http://art.photo-element.ru/analysis/sociology/sociology.html>.

⁸⁰ Платонова А. Семейная и любительская фотография: мнение социологов [Электронный ресурс] / А. Платонова, К. Никифорова, А. Аносова // Фотожурнал "ХЭ". – 2007. – Режим доступа до ресурсу: <http://art.photo-element.ru/analysis/sociology/sociology.html>.

моментів життя людини, які попередньо пройшли селекцію, - подорожі, приємні посиденьки з друзями або ж урочисті події (такі як концерти, весілля, випускні тощо). Така біографічна оповідь (або ж ілюстрування подій мікро-історії, пов'язаної із коротким відрізком часу) може називатися фотографічною, адже вони є тісно пов'язаними.

3.1 Висновки РОЗДІЛУ III

Отже, важливим для фотографів-аматорів, що здійснюють свою практику за допомогою аналогової камери, виявилась важливішою не матеріальність, а передача відчуття «дійсності» та унікальності кадром завдяки його візуальним особливостям. Якщо примінити тут тезу Вальтера Беньяміна про те, що людське бажання оволодіти предметом подолато жагу до відчуття унікальності, то можна дійти висновку, що створюється поняття нової унікальності⁸¹, яка є підмінною та відтворюваною (із можливістю копіювання та множинного поширення), проте не сприймається як така.

Зберігання світлин є продовженням традиції сімейного фотоальбому та єднання і комунікації довкола нього, де він виступає у якості вербального та невербального тексту, а також фрагментарним біографічним оповіданням. Почуття ностальгії, що супроводжують перегляд світлин є подвійним - тугою за моментом, зображуваним на кадрі та бажанням закарбувати унікальний спогад за допомогою практик минулого. Проте, архіви створюються переважно у електронному форматі або ж, якщо у друкованому, то із вихідним цифровим файлом (за невеликих винятків).

⁸¹ Беньямин В. Краткая история фотографии / Вальтер Беньямин // Краткая история фотографии / Вальтер Беньямин. – Москва: Ад Маргинем Пресс, 2017. - С.26

ВИСНОВКИ

У практиках сьогодення простежується ревіталізація технічних практик минулого. Використання їх сумісно із сучасними, охарактеризоване як «ретроманія»⁸², через використання сумісно із сучасними технічними надбаннями.

Моїм завданням, що стало основою для проведення даного дослідження, було встановлення причин практики фотографування на аналогові носії молоддю віком 14-38 років на теренах України.

З ризиків, які були та підтвердились – не вдалося дослідити глобальний український контекст, адже більшість респондентів, відповіді яких увійшли до основи цієї роботи, були з двох міст – Київ та Львів. Також, вікова категорія 14-38 років не була охоплена повністю, натомість найстаршим респондентом стала особа 1989 року народження, а наймолодшим - 2003.

Шляхом аналізу теоретичних матеріалів та результатів опитування, проведених в рамках написання даної роботи, вдалося перевірити власні гіпотези: а) Через потребу у матеріальних доказах плинності часу (мати фізичний предмет, артефакт, що відсилає до спогаду) аналогова фотографія набула популярності серед молоді в Україні; б) Ностальгія є однією з рушійних сил реновації практики аналогової фотографії.

Першу гіпотезу не було підтверджено, адже матеріальність фотографій, що зроблено на аналоговий носій, майже не було згадано у відповідях проведеного опитування. Вживішим виявилась передача відчуття «дійсності» та «унікальності» моменту, що зафіксовано на світлині, а також візуальні особливості світлини, зробленої на плівку.

⁸² Reynolds S. *Retromania: Pop Culture's Addiction to Its Own Past* / Simon Reynolds. – New York, United States of America: Faber and Faber, Inc, 2011. – 458 с. – (First American edition).

Друга гіпотеза більше ніж підтвердилась. Було виявлено, що ностальгія має подвійний характер у цій практиці: за моментом, зафіксованим на світлині, та за атмосферою сімейного фотоальбому та романтизації фотографічності аналогових кадрів.

Із цікавих теоретичних співставлень у даній роботі простежено критику та опір до фотографічної репродукції у працях Вальтера Беньяміна та Лева Мановича, де кожен зазначив, що копіювання знецінює, проте у першому випадку знецінюється оригінал або ж відображений об'єкт, а у другому – фотографія як феномен передачі візуального образу, адже цифрові копії множаться та залишають від фотографії лише фотографічність (композиційна побудова кадру, фотографія як факт). Також було виявлено схожість розрізнення двох типів ностальгії Світланою Бойм («рефлексуюча» та «реставруюча») та Барбарою Стерн («історична» та «персональна»).

За результатами опитування, фотографія на аналоговий носій є переважно аматорською, адже більшість не має освіти у царині фотозйомки, а сама діяльність є хобі. Ця практика розширює спільноту, що зацікавлена у даній царині, шляхом популяризації практикуючими через соціальні мережі та медіа матеріалів, які допомагають розібратися із технікою. Додатково, важливу роль грають бесіди на цю тематику у колі знайомих та бажання підтримати розмову.

Отримання світлин та їх збереження переважно відбувається у електронний спосіб, що дозволяє стверджувати, що аналогова фотографія сьогодні є гібридним феноменом, адже фіксація кадру відбувається за допомогою аналогового носія, проте пізніше піддається оцифруванню. Проте, це не заважає продовженню практики архівування фотографій. Вона також відбувається у гібридний спосіб – більшість друкованих світлин мають за вихідне медіа цифровий файл, а не лабораторний прояв.

Отже, причиною фотографування молоді в Україні на аналогові носії є подвійне відчуття ностальгії, продовження традиції архівування фотографій із метою комунікації, а також гуртування довкола обговорення спільної теми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

Література

- 1) Бейкер Дж. Розширене поле фотографії / Джордж Бейкер. / Перекл. з англ. Я. Свято – Харків: IST Publishing, 2018. – 152 с.
- 2) Беньямин В. Краткая история фотографии / Вальтер Беньямин // Краткая история фотографии / Вальтер Беньямин. – Москва: Ад Маргинем Пресс, 2017. - С. 7 - 40
- 3) Беньямин В. Производство искусства в эпоху его технической воспроизводимости / Вальтер Беньямин // Краткая история фотографии / Вальтер Беньямин. – Москва: Ад Маргинем Пресс, 2017. – С. 70–139.
- 4) Бетчен Д. Вогонь бажання: зародження фотографії / Джефрі Бетчен./ Перекл. з англ. Я. Стріха – Київ: РОДОВІД, 2019. – 248 с.
- 5) Бойм С. Будущее ностальгии / Светлана Бойм. // Неприкосновенный запас. – 2013. - Режим доступа до ресурсу: <https://magazines.gorky.media/nz/2013/3/budushhee-nostalgii.html>
- 6) Бойм С. Ю. Будущее ностальгии // Глава 5 Рефлексирующая ностальгия: виртуальная реальность и коллективная память [Электронный ресурс] / Светлана Юрьевна Бойм – Режим доступа до ресурсу: <https://culture.wikireading.ru/92437>.
- 7) Платонова А. Семейная и любительская фотография: мнение социологов [Электронный ресурс] / А. Платонова, К. Никифорова, А. Аносова // Фотожурнал "ХЭ". – 2007. – Режим доступа до ресурсу: <http://art.photo-element.ru/analysis/sociology/sociology.html>.
- 8) Сонтаг С. О фотографии / Сьюзен Сонтаг. – Москва: ООО "Ад Маргинем Пресс", 2013. – 272 с.
- 9) Таньчук Р. Искусство коллекционирования. Коллекционирование как форма культурной активности / Перекл. з польської В. М. Григорьева. – Харків: Гуманитарный центр, 2016. – с. 372

- 10) Boym S. Nostalgia and its Discontents [Электронный ресурс] / Svetlana Boym // AGORA8 – Режим доступа до ресурсу: https://agora8.org/SvetlanaBoym_Nostalgia/#1
- 11) Cassidy T. D. The Rise of Vintage Fashion and the Vintage Consumer / T. D. Cassidy, H. R. Bennett. // The Journal of Design, Creative Process & the Fashion Industry. – 2012. – С. 239–261.
- 12) Greenhill. P. So we can remember : showing family photographs / Pauline Greenhill. / Pauline Greenhill. – Ottawa: National Museums of Canada, 1981. – 134 с. за інтерпретацією - Бойцова О. Структура фотографического сообщения (на примере любительской фотографии) [Электронный ресурс] / Ольга Бойцова // РУССКАЯ АНТРОПОЛОГИЧЕСКАЯ ШКОЛА – Режим доступа до ресурсу: <http://kogni.narod.ru/boitsova.htm>.
- 13) Hampshire: Palgrave Macmillan Memory Studies, 2014. – С. 27–36
- 14) Jurgenson N. The Faux-Vintage Photo Part I: Hipstamatic and Instagram [Электронный ресурс] / Nathan Jurgenson // The Society Pages. – 2011. – Режим доступа до ресурсу: <https://thesocietypages.org/cyborgology/2011/05/10/the-faux-vintage-photo-part-i-hipstamatic-and-instagram>
- 15) Jurgenson N. The Faux-Vintage Photo Part II: Grasping for Authenticity [Электронный ресурс] / Nathan Jurgenson // The Society Pages. – 2011. – Режим доступа до ресурсу: <https://thesocietypages.org/cyborgology/2011/05/11/the-faux-vintage-photo-part-ii-grasping-for-authenticity/>.
- 16) Jurgenson N. The Faux-Vintage Photo Part III: Nostalgia for the Present [Электронный ресурс] / Nathan Jurgenson // The Society Pages. – 2011. – Режим доступа до ресурсу: <https://thesocietypages.org/cyborgology/2011/05/12/the-faux-vintage-photo-part-iii-nostalgia-for-the-present/>.
- 17) Krajewski M. Przedmiot, który ucłowiecza... / Marek Krajewski. // Kultura Współczesna. Teoria, Interpretacje, Praktyka. – 2008. – №3. – С. 43–54.

- 18) Manovich L. The paradoxes of digital photography. /Lev Manovich // Photography after Photography. Exhibition catalog. – 1995. – С. 1–20.
- 19) Morlot E. Nostalgic consumption behaviours among young generations in photography: A comparative approach of Instagram and analogue photography. : Master thesis / Morlot Evelyne – Umeå, 2013. – 55 с.
- 20) Photography: A Middle-brow Art. / [P. Bourdieu, L. Boltanski, K. Castel та ін.]. – Cambridge: Polity-Press, 1998. – 232 с. за інтерпретацією Платонова А. Семейная и любительская фотография: мнение социологов [Электронный ресурс] / А. Платонова, К. Никифорова, А. Аносова // Фотожурнал "ХЭ". – 2007. – Режим доступа до ресурсу: <http://art-photo-element.ru/analysis/sociology/sociology.html>.
- 21) Pomian K. Jak uprawiać historię kultury / Krzysztof Pomian. // Przegląd Historyczny. – 1995. – №86. – С. 1–13. - за інтерпретацією Таньчук Р. Искусство коллекционирования. Коллекционирование как форма культурной активности / Перекл. з польської В. М. Григорьева. – Харків: Гуманитарный центр, 2016. – с. 55
- 22) Reynolds S. Retromania: Pop Culture's Addiction to Its Own Past / Simon Reynolds. – New York, United States of America: Faber and Faber, Inc, 2011. – 458 с. – (First American edition).
- 23) Schrey D. Analogue Nostalgia and the Aesthetics of Digital Remediation / Dominik Schrey // Media and Nostalgia: Yearning for the Past, Present and Future, / Katharina Niemeyer - Basingstoke,
- 24) Stern B. B. Historical and Personal Nostalgia in Advertising Text: The Fin de siècle Effect / Barbara B. Stern. // Journal of Advertising Published By: Taylor & Francis, Ltd.. – 1992. – С. 11–22.

Джерела

- 1) Бойцова О. Структура фотографического сообщения (на примере любительской фотографии) [Электронный ресурс] / Ольга Бойцова // РУССКАЯ АНТРОПОЛОГИЧЕСКАЯ ШКОЛА – Режим доступа до ресурсу: <http://kogni.narod.ru/boitsova.htm>.
- 2) Слаква Ю. Теорія поколінь (x, y, z) [Электронный ресурс] / Юлія Слаква // Learning.ua. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: <https://learning.ua/blog/201711/teoriia-pokolin-x-y-z/>.
- 3) Шандрин А. Гибридная фотография: слияние технологий во имя качества [Электронный ресурс] / Александр Шандрин – Режим доступа до ресурсу: https://web.archive.org/web/20160214110159/http://shadrin.rudtp.ru/Personal/Shadrin_hybrid.htm.
- 4) Шандрин А. Слайд-материалы в современной фотографии [Электронный ресурс] / Александр Шандрин // Фотожурнал "ХЭ". – 2009. – Режим доступа до ресурсу: <http://photo-element.ru/ts/transparent/transparent.html>.
- 5) Що таке ностальгія? [Электронный ресурс] // Ukr.Media. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <https://ukr.media/medicine/360054/>.
- 6) analog film [Электронный ресурс] // PCmag – Режим доступа до ресурсу: <https://www.pcmag.com/encyclopedia/term/analog-film>.
- 7) Demolder D. Kodak's film business saw a revenue increase of 21% last quarter, but overall profit is down [Электронный ресурс] / Damien Demolder // Digital Photography Review. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.dpreview.com/news/3843383325/kodak-film-business-saw-a-revenue-increase-of-21-last-quarter-but-overall-profit-down>.
- 8) Digital photo [Электронный ресурс] // Random House Kernerman Webster's College Dictionary. - транзитне джерело - The Free Dictionary. – 2010. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.thefreedictionary.com/Digital+photo>.

- 9) Digital Photography Is «A Totally Lying Experience» Says Legendary War Photographer Don McCullin [Електронний ресурс] // Digitalrev. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://digitalrev.com/2015/11/30/digital-photography-is-a-totally-lying-experience-says-legendary-war-photographer-don-mccullin/>.
- 10) Farra E. Чому вінтаж, секонд-хенд і апсайклінг знову популярні [Електронний ресурс] / Emily Farra // Vogue.ua. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://vogue.ua/ua/article/fashion/tendencii/pochemu-vintazh-sekond-hend-i-apsaykling-snova-populyarny.html>.
- 11) Fetveit A. Death, beauty, and iconoclastic nostalgia: Precarious aesthetics and Lana Del Rey [Електронний ресурс] / Arild Fetveit // Necsus. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://necus-ejms.org/death-beauty-and-iconoclastic-nostalgia-precarious-aesthetics-and-lana-del-rey/>.
- 12) Film vs. Digital Photography: Breaking Down the Pros and Cons [Електронний ресурс] // Master Class. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.masterclass.com/articles/film-vs-digital-photography#3-advantages-of-shooting-film>
- 13) Fujifilm Fiscal Year 2019/3 Financial Report: Instax Rules and Favorable Fujifilm X-T3 Sales [Електронний ресурс] // Fuji Rumors. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.fujirumors.com/fujifilm-fiscal-year-2019-3-financial-report-instax-rules-and-favorable-fujifilm-x-t3-sales/>
- 14) Goldberg J. Millennials And Post-Millennials—Dawning Of A New Age? [Електронний ресурс] / Jeanne Goldberg // Skeptical Inquirer Magazine. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://archive.ph/20200621133633/https://skepticalinquirer.org/2020/01/european-experts-demand-consistent-proof-of-traditional-chinese-medicine/>.

- 15) Goretzka D. Polaroid Mania: Why Instant Film Is Now All The Rage [Электронный ресурс] / Drew Goretzka // Study Breaks. – 2021. – Режим доступа до ресурсу: <https://studybreaks.com/thoughts/polaroid-instant-film/>.
- 16) Jacobs B. Why buying vintage clothes is ‘the new luxury’ [Электронный ресурс] / Bel Jacobs // The Collection - BBC Culture. – 2020. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.bbc.com/culture/article/20201113-why-gen-z-and-millennials-go-wild-for-vintage-clothes>.
- 17) Kodak Reports Full-Year 2020 Financial Results [Электронный ресурс] // Business Wire, Inc.. – 2021. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.businesswire.com/news/home/20210316005925/en/Kodak-Reports-Full-Year-2020-Financial-Results>.
- 18) Mogg T. Fujifilm’s Instax analog camera is outselling its digital devices by nearly 4 times [Электронный ресурс] / Trevor Mogg // Digital Trends. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.digitaltrends.com/photography/fujifilms-instax-analog-camera-outselling-its-digital-devices-by-nearly-four-times/>.
- 19) Moloney M. Kodak Ektachrome Re-Introduced with Improvements [Электронный ресурс] / Matt Moloney // FilterGrade. – 2018. – Режим доступа до ресурсу: <https://filtergrade.com/kodak-ektachrome-reintroduced>
- 20) Pritchett A. Why Are Old Things Increasingly Popular With Young People? [Электронный ресурс] / August Pritchett // Study Breaks. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: <https://studybreaks.com/culture/past/>.
- 21) Richardson K. hybrid photography | why i shoot film and what it means to be a hybrid photographer [Электронный ресурс] / Karly Richardson // karlyrichardson.com. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: <https://karlyrichardson.com/hybrid-photography-why-i-shoot-film-and-what-it-means-to-be-a-hybrid-photographer/>.

22) Richter F. The Vinyl Comeback Continues [Электронный ресурс] / Felix Richter // Statista. – 2021. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.statista.com/chart/7699/lp-sales-in-the-united-states/>.

23) Sujay L. V. Revenue of Eastman Kodak worldwide from 2005 to 2019 (in million U.S. dollars)* [Электронный ресурс] / Lionel Vailshery Sujay // Statista. – 2021. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.statista.com/statistics/277061/kodaks-global-revenue-since-2005/>.

24) The analog revival: Why photographers are returning to film [Электронный ресурс] // The Garage. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://garage.hp.com/us/en/modern-life/analog-film-photography-trend-low-tech-photos.html>.